

Posudek doktorské dizertační práce
Mgr. Jan Hutař
„Digitalizace, popis pomocí metadat a jejich formáty“
FF UK ÚISK, 2012

Práce se věnuje tématu, které je nejen zajímavé, ale je současně velmi aktuální. Navíc je nutno ještě zmínit i přímou praktickou použitelnost. Proto je vznik podobné práce velmi záslužný.

Nominálně má práce 11 kapitol, ale z hlediska hodnocení obsahu a přínosu dizertace je podstatných pět kapitol počínaje číslem 3 (k číslování kapitol viz též poznámka níže). Kapitoly jsou uspořádány vhodným způsobem – od obecného ke konkrétnímu, od teoretických základů k praktické aplikaci. V kapitole *Digitalizace, metadata a dlouhodobá ochrana digitálních dat* jsou rozebrány různé přístupy k digitalizaci, jak se postupně v minulosti projevily, a současně jsou diskutovány dlouhodobé dopady digitalizace. Kapitola *Úvod do metadat* je věnována jak historickým souvislostem vzniku a používání metadat, tak charakteristice zavedených standardů a vztahu metadat k digitalizaci. V kapitole *Implementace a vývoj používání metadat v NK ČR* čerpá autor z vlastních zkušeností, kdy se řadu let podílel na digitalizačních projektech, ale neopomíjí i období předchozí. Kapitola *Vývoj konceptu správy a uložení digitálních dat* specifikuje podrobně požadavky na digitální repozitář, jako jednoho ze základních předpokladů úspěšné a efektivní digitalizace, jsou uvedeny jednak klíčové funkce, jednak také problematika důvěryhodnosti. V kapitole *Aplikační metadatový profil pro digitalizaci v projektu NDK* je detailně popsán vznik metadatových profilů, na nichž se výrazným způsobem autor podílel. Velmi cennou částí práce jsou obě přílohy *Aplikační metadatový profil pro digitalizaci periodik* a *Aplikační metadatový profil pro digitalizaci monografií*.

Z práce je vidět, že se jedná o výsledek mnohaletých aktivit autora a jeho zapojení do řady projektů na národní i mezinárodní úrovni. Řada položek v seznamu literatury dokazuje, že autor během let průběžně publikoval výsledky své práce ať již na konferencích nebo odborných časopisech. Tím měl průběžně zajištěnu zpětnou vazbu odborné veřejnosti na jakékoliv dílčí pokroky ve zkoumané oblasti.

Práce je psána čtivou formou, a to i při zachování vysoké odborné úrovně. Není úplně obvyklé, aby se autor v práci podobného rozsahu vyvaroval překlepů a jazykových prohřešků. Text je vybaven bohatými poznámkami a rovněž práce s literaturou je nadstandardní.

Při zpracování práce se autor nevyvaroval určitých chyb, které mohou shrnout takto:

1. Grafická úprava práce

Úprava práce je poplatná možností a zvyklostem použitého nástroje, kterým byl na první pohled Word ze skupiny Microsoft Office. Je otázka, zda pro daný typ a rozsah práce je to volba správná. Nicméně lze připustit, že po určitém úsilí, lze i pomocí Wordu udělat práci dle základních doporučení pro sazbu odborných textů. V případě předložené práce nacházím některé maličkosti, které jsou nešťastné:

- Lze se pozastavit nad číslováním stránek práce, do něhož jsou zahrnuty všechny úvodní stránky formální povahy – takto začíná vlastní text až na str. 11. Je však otázka, zda to bylo rozhodnutí autora, nebo zda to vychází z pravidel školícího pracoviště.
- Lze se pozastavit nad číslováním nadpisů první úrovně, tedy kapitol. Jsou číslovány všechny v jedné souvislé řadě, což pak na první pohled může vést k mylnému dojmu, že práce má celkem 11 kapitol, dále pak k nesouměřitelnosti, když „kapitola“ *Závěr* má 2 strany, a vedle toho kapitoly číslované jako 3–7 mají rozsah 30–50 stran. Dle mého názoru korektní číslování by mělo vypadat takto:

Cíle a předmět práce	5 Aplikační profil...
Úvod	Závěr
1 Digitalizace...	Seznam literatury
2 Úvod do metadat	Slovník zkratk
3 Implementace...	Příloha 1 Aplikační profil... periodik
4 Vývoj konceptu...	Příloha 2 Aplikační profil... monografi

- Za velmi nešťastné považují, že počátky odstavců nejsou nijak vyznačeny. Obě standardní možnosti – odstavcová zarážka a meziodstavcová mezera – jsou nastaveny na nulu. Dále pak tu a tam se objevuje mezi některými odstavci prázdný řádek. Logika mi trochu uniká.
- Práce daného typu by měla respektovat i další typografické konvence, jako např. neponechávat na konci řádků jednopísmenné předložky.
- Práce oplývá řadou obrázků, velká část z nich však byla do práce přebrána odjinud. Autor sice správně uvádí zdroj, ale úprava obrázků je velmi pestrá – česky/anglicky, barevně/černobíle, použité typy písem a velikostí – celkový dojem je spíše rušivý.
- Vkládané obrázky by měly mít tzv. plovoucí charakter, aby mohly být umístěny na takovou stránku, kde bude dostatek místa, aniž by bylo nutné přerušovat sled textu. Souvislost s potřebnou částí textu pak lze zajistit křížovou referencí. V práci tomu tak není, a proto jsou některé stránky neúplné - viz např. str. 32, 107, 178 nebo 189.
- Nadpisy druhé a nižších úrovní mají nevhodně nastaveny vertikální mezery nad a pod nadpisem. Je logičtější, aby mezera pod nadpisem byla menší než mezera nad, protože nadpis patří k následnému textu. V práci je však relace obou mezer obrácená, takže nadpis je blíže k textu předchozímu.
- Na některých místech se pracuje trochu neobvyklým způsobem s textem typu seznam položek – kombinace odrážek v podobě pomlček společně s alfabetickým číslováním – viz např. str. 19 a 20.

2. Obsahové připomínky

Práce je zpracována velmi pečlivě a důkladně, a to jak z pohledu přehledového, tak

z pohledu podrobného uvedení klíčových částí vystihujících autorův přínos k problematice. Proto snad jedině, na co mohu poukázat, je trochu volnější zacházení s pojmy element a tag. Vyjdeme-li z oficiální specifikace konsorcia W3C (<http://www.w3.org/TR/REC-xml/#sec-logical-struct>), pak element je vymezen takto:

„Each XML document contains one or more elements, the boundaries of which are either delimited by start-tags and end-tags, ...“

start-tag je pak definován: *„The beginning of every non-empty XML element is marked by a start-tag“* a formálně:

```
S Tag ::= '<' Name (S Attribute)* S? '>'  
...
```

kde Name odpovídá názvu elementu.

V tomto kontextu jsou proto formulace typu *„element <amdSec>“* mírně nepřesné, nicméně není na to úkor srozumitelnosti.

I přes výše uvedené připomínky se domnívám, že předložená dizertační práce obsahuje všechny náležitosti a splňuje všechny požadavky na dizertační práce kladené, a proto práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 26. května 2012

Doc. Ing.
Kateřina
a znalost
Fakulta inf
Vysoká škola

11633